

Ο γενικός διευθυντής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας Κλάους Δυνατή η «καθαρή έξοδος» από το μνημόνιο

Το διαβητήριο για να πετύχει η Κύπρος μια "καθαρή έξοδο" τον Μάρτιο από το πρόγραμμα στήριξης και το μνημόνιο είναι η συνέχιση της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας και το κλείσιμο των εκκρεμοτήτων, μεταξύ των οποίων και η υιοθέτηση της νέας νομοθεσίας για την πώληση δανείων και την τιτλοποίηση δανείων. Αυτό προκύπτει από όσα αναφέρει στον "Π" ο γενικός διευθυντής του Ευ-

ρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, Κλάους Ρέγκλιγκ. "Η Κύπρος θα πρέπει να είναι σε θέση να προχωρήσει σε μια "καθαρή έξοδο" από το πρόγραμμα, ιδιαίτερα εάν η κυβέρνηση συνεχίσει με την εφαρμογή του προγράμματος τόσο έντονα όσο τα τελευταία δύο χρόνια", υπογραμμίζει ο Γερμανός αξιωματούχος. Ο κ. Ρέγκλιγκ επισημαίνει τη σπουδαιότητα της αντιμετώπισης του προβλήματος των μη εξυ-

πηρετούμενων δανείων, το οποίο και συνδέει με τη διατήρηση του θετικού ρυθμού ανάπτυξης. Επίσης, κλείνει κάθε συζήτηση για αξιοποίηση για άλλη χρήση των χρημάτων που προβλέπει το πρόγραμμα και δεν έχουν εκταμιευτεί, όπως για αποζημίωση καταθετών ή δημιουργία μιας "κακής τράπεζας".

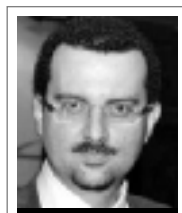
Παράλληλα, έρχεται να υπενθυμίσει ότι το πρόγραμμα στήριξης μπορεί να τελειώνει τον Μάρτιο, αλ-

λά η επιτήρηση θα παραμείνει.

"Επιτήρηση", τονίζει, "υπάρχει παντού στη ζώνη του ευρώ, ακόμη και για τη Γερμανία και για τις άλλες χώρες. Το ευρώ στηρίζεται, σε μεγάλο βαθμό, σε αυτή την επιτήρηση. Πρέπει όλοι να ζήσουμε μαζί και να αποφευχθούν οι λανθασμένες πολιτικές. Αυτό ισχύει για όλες τις χώρες, όχι μόνο για τις χώρες που δανείστηκαν από τον ΕΜΣ".

Ο κύριος στόχος του προγράμματος στήριξης είναι να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη προς την Κύπρο. Αυτή η αποστολή έχει ολοκληρωθεί;

Η Κύπρος έχει διανύσει πολύ δρόμο για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης. Το μεγαλύτερο μέρος της δουλειάς έχει γίνει και παρόλο που το πρόγραμμα δεν έχει τελειώσει ακόμα, πρόκειται σαφώς για μια επιτυχία. Ξέρω ότι για τον πληθυσμό αυτή η διαδικασία ήταν πολύ επώδυνη. Η ανεργία είναι η υψηλή και τα εισοδήματα μειώθηκαν. Αλλά μπορούμε να δούμε σε μακροοικονομικό επίπεδο σαφείς ενδείξεις ότι η κατάσταση βελτιώνεται. Η ανάπτυξη επιστρέφει, ισχυρότερη από το αναμενόμενο, η ανεργία έχει αρχίσει να υποχωρεί και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης επέστρεψε. Η χώρα κινείται στον σωστό δρόμο και η πρόοδος είναι πολύ σαφής. Η ανταγωνιστικότητα είναι πολύ καλύτερη από ό, τι πριν από 2-3 χρόνια, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών είναι μικρότερο, η δημοσιονομική κατάσταση είναι υπό έλεγχο, και το τραπεζικό σύστημα είναι πολύ μικρότερο. Την ίδια στιγμή, υπάρχουν ακόμη πολλά που πρέπει να γίνουν.

Συνέντευξη στον **Γιάννη Σεϊτανίδη**

Η πρόοδος είναι σαφής, ακόμη και αν δεν είναι μπορεί ο πληθυσμός να το αισθανθεί. Ενθαρρύνω την κυβέρνηση να συνεχίσει αυτό το έργο και να αντιμετωπίσει τα εναπομείναντα προβλήματα. Γνωρίζουμε ότι το τραπεζικό σύστημα έχει ένα πολύ μεγάλο ποσό μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ταυτόχρονα υπάρχει ένα νέο νομικό πλαίσιο και αυτό πρέπει να χρησιμοποιηθεί, τώρα, για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Επίσης πρέπει να γίνουν περισσότερα στις ιδιωτικοποιήσεις, στη μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα, στο νομικό σύστημα και στη φορολογική διοίκηση.

Η κυπριακή κυβέρνηση μιλάει για μια "καθαρή έξοδο" από το πρόγραμμα. Είναι αυτό δυνατό;
Το τριετές πρόγραμμα λήγει τον Μάρτιο του 2016. Δεδομένου ότι η πρόοδος είναι σημαντική, ακόμη ισχυρότερη από ό, τι υποθέταμε πριν από δύο χρόνια, μπορώ να καταλάβω πολύ καλά γιατί η κυβέρνηση σκέφτεται μια "καθαρή έξοδο". Αυτό, την "καθαρή έξοδο", την είδαμε και σε Ιρλανδία και Πορτογαλία. Οι αγορές κοιτάνε ευνοϊκά την Κύπρο, λόγω της προόδου στις μεταρρυθμίσεις και της καλής εκτέλεσης του προγράμματος. Γι' αυτό και η Κύπρος πέτυχε μια επιτυχία πρόσφατα, με την έκδοση 10ετούς ομολόγου με επιτόκιο 4,25%. Αυτό θα ήταν αδιανόητο πριν από δύο χρόνια. Φυσικά, υπάρχουν διαθέσιμα τα εργαλεία στο ΕΜΣ, αν χρειαστεί. Αλλά, αυτή τη στιγμή, μοιάζει να μην υπάρχει ανάγκη και η Κύπρος θα πρέπει να είναι σε θέση να προχωρήσει σε μια "καθαρή έξοδο" από το πρόγραμμα, ιδιαίτερα εάν η κυβέρνηση συνεχίσει με την εφαρμογή του προγράμματος τόσο έντονα όσο τα τελευταία δύο χρόνια.

Η Κύπρος έχει ήδη αρχίσει να επιστρέφει στις αγορές και το επόμενο έτος θα υπάρξουν περισσότερες εκδόσεις ομολόγων. Η χώρα δεν θα χρειάζεται να στηρίζεται, πλέον, από τον ΕSM. Εμείς παρέχουμε μόνο χρηματοδότηση έκτακτης

"Η πρόοδος είναι σαφής, ακόμη και αν δεν είναι μπορεί ο πληθυσμός να το αισθανθεί. Ενθαρρύνω την κυβέρνηση να συνεχίσει αυτό το έργο και να αντιμετωπίσει τα εναπομείναντα προβλήματα", τονίζει ο γενικός διευθυντής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, Κλάους Ρέγκλιγκ.

ανάγκης και ο στόχος είναι μια χώρα να είναι σε θέση να χρηματοδοτεί τις ανάγκες της από τις αγορές. Αλλά, βεβαίως, η ανάγκη για μεταρρυθμίσεις δεν σταματά ποτέ. Αυτό ισχύει για όλες τις χώρες.

Το κυπριακό χρέος αξιολογείται από τους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης σε μη επενδυτική κατηγορία και φαίνεται ότι η Κύπρος πρόκειται να παραμείνει εκεί για το άμεσο μέλλον. Αυτό δεν είναι προβληματικό; Τι θα γίνει, για παράδειγμα, με το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης;

Γνωρίζουμε ότι με δεδομένη την τρέχουσα κατάσταση, η Κύπρος δεν θα είναι επιλέξιμη για το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης μετά το τέλος του προγράμματος. Αλλά, από την πλευρά της αξιολόγησης, βλέπουμε επίσης μια θε-

τική τάση κατά τους τελευταίους μήνες. Δεν έχω καμία αμφιβολία ότι με τη συνέχιση της υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων, η θετική αυτή τάση θα συνεχιστεί. Η πιστοληπτική αξιολόγηση, με την πάροδο του χρόνου, θα επιστρέψει στην επενδυτική κατηγορία, αλλά δεν μπορώ να πω πότε. Η κυβέρνηση θα πρέπει να ενθαρρυνθεί από αυτή την προοπτική και να συνεχίσει την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων.

Την περασμένη Τρίτη ξεκίνησε η όγδοη αξιολόγηση του προγράμματος. Αυτή θα είναι και η τελική;

Αυτό εξαρτάται από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης. Μπορεί να είναι η τελευταία, ή μπορεί να υπάρξει άλλη μία επίσκεψη πριν από τον Μάρτιο. Δεν μπορώ να πω σήμερα. Αλλά δεν είναι τόσο ση-

μαντικό αν αυτή θα είναι η τελική αξιολόγηση. Θα είμαστε σε στενή επαφή με την κυβέρνηση για πολύ καιρό ακόμη. Όλοι οι πιστωτές έχουν τους δικούς τους μηχανισμούς για να μείνουν σε επαφή με την κυβέρνηση. Η συνθήκη του ΕΜΣ απαιτεί από εμάς να το κάνουμε αυτό, να είμαστε σε επαφή, δεδομένου των χρημάτων που έχουμε εκταμιεύσει προς την Κύπρο. Η διαδικασία, που αφορά τον ΕΣΜ, είναι το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης. Θα παρακολουθούμε τις εξελίξεις στη χώρα, γιατί πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι θα λάβουμε πίσω έγκαιρα τα ποσά που έχουμε δώσει. Η πρώτη αποπληρωμή του κεφαλαίου έχει οριστεί για το 2025 και η τελευταία πληρωμή οφείλεται στο 2031.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επίσης μια διαδικασία παρακολούθησης για την περίοδο μετά το πρόγραμμα, ενώ μετά την κρίση έχουμε δημιουργήσει στην Ευρώπη το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, το οποίο είναι ένας μηχανισμός παρακολούθησης για κάθε χώρα της ζώνης του ευρώ. Έτσι, υπάρχει ένας συνεχής διάλογος μεταξύ των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και των χωρών της ζώνης του ευρώ, η οποία είναι ιδιαίτερα στενή μεταξύ των πιστωτών και των χωρών που δανείστηκαν από εμάς.

Συνεπώς η επιτήρηση δεν θα σταματήσει αυτό τον Μάρτιο;

Επιτήρηση υπάρχει παντού στη ζώνη του ευρώ, ακόμη και για τη Γερμανία και για τις άλλες χώρες. Το ευρώ στηρίζεται, σε μεγάλο βαθμό, σε αυτή την επιτήρηση. Πρέπει όλοι να ζήσουμε μαζί και να αποφευχθούν οι λανθασμένες πολιτικές. Αυτό ισχύει για όλες τις χώρες, όχι μόνο για τις χώρες που δανείστηκαν από τον ΕΜΣ. Ως παράδειγμα, και πάλι, η Γερμανία και η Γαλλία λαμβάνουν (από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή) τις λεγόμενες ειδικές ανά χώρα συστάσεις μία φορά τον χρόνο και η Κύπρος θα λαμβάνει, επίσης, αυτές τις συστάσεις κάθε χρόνο. Αυτή είναι μια φυσιολογική δραστηριότητα στο εσωτερικό της ζώνης του ευρώ. Αυτή η διαδικασία θα γίνει ισχυρότερη, όχι ελαφρύτερη. Η επιτήρηση πριν από

την κρίση δεν ήταν αρκετά καλή, αλλιώς θα έπρεπε να ήταν σε θέση να εντοπίσει νωρίτερα ότι ορισμένες χώρες είχαν προβλήματα που συσσωρεύονταν. Η επιτήρηση βοηθά στο να μην γίνουν πάρα πολύ μεγάλα προβλήματα, όπως η απώλεια της ανταγωνιστικότητας ή μια φούσκα στα ακίνητα. Την ίδια στιγμή, η εποπτεία έχει έναν δεύτερο στόχο, να εντοπιστούν οι τομείς όπου οι χώρες μπορούν να κάνουν περισσότερα για να ενισχύσουν την αναπτυξιακή τους προοπτική. Και αυτό ισχύει για όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ. Αν, όχι για τίποτ' άλλο, κάθε χώρα έχει ως στόχο την ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της. Η αναπτυξιακή προοπτική είναι χαμηλή στην Ευρώπη, εν μέρει για δημογραφικούς λόγους, εν μέρει επειδή η ενίσχυση της παραγωγικότητας είναι χαμηλή. Κάθε χώρα έχει μια δουλειά να κάνει. Έτσι, οι μεταρρυθμίσεις δεν τελειώνουν ποτέ, ακόμη και μετά τη δύσκολη και επώδυνη μεταρρυθμιστική ατζέντα που υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος. Οι μεταρρυθμίσεις, όμως, αποδίδουν μακροπρόθεσμα. Βλέπουμε όμως ότι χώρες που εφαρμόζουν μεταρρυθμίσεις, όπως η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Πορτογαλία, τώρα έχουν πολύ καλές οικονομικές επιδόσεις. Η Ιρλανδία και η Ισπανία έχουν τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αυτό δεν με εκπλήσσει. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας. Αν η Κύπρος συνεχίσει την πορεία των μεταρρυθμίσεων, είμαι πεπεισμένος ότι η ισχυρή ανάπτυξη θα επιστρέψει.

Λόγω της υπερκάλυψης των δημοσίων οικονομικών, ένα σημαντικό χρηματικό ποσό, άνω των 2 δισ. ευρώ, δεν πρόκειται να εκταμιευθεί. Θα μπορούσε αυτό το ποσό να χρησιμοποιηθεί για άλλους σκοπούς, όπως για παράδειγμα για αποζημίωση των καταθετών που κούρεύτηκαν ή για τη δημιουργία μια "κακής τράπεζας";

Δεν νομίζω ότι είναι δυνατόν. Η σύμβαση χρηματοδοτικής βοήθειας προς την Κύπρο, του Μαρτίου του 2013, ήταν πολύ σαφής: τα χρήματα που διατίθενται από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού, για την αποπληρωμή του χρέους και για την ανακεφαλαίωση των τραπεζών.

Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, με αποτέλεσμα το τραπεζικό σύστημα να μην ενισχύει την πραγματική οικονομία. Υπάρχει κίνδυνος διατάραξης την ανάκαμψη της οικονομίας εξαιτίας της αδυναμίας του τραπεζικού τομέα να στηρίξει τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις;

Αυτό είναι σωστό. Υπάρχει μια σχέση μεταξύ ενός μεγάλου ποσού μη εξυπηρετούμενων δανείων και της μειωμένης ικανότητας του τραπεζικού τομέα να παρέχει νέα δάνεια. Γι' αυτό είναι τόσο επείγον να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Γνωρίζουμε, όμως, ότι αυτό απαιτεί κάποιο χρόνο. Η κυβέρνηση και το κοινοβούλιο υιοθέτησαν ένα νέο νομικό πλαίσιο για να αντιμετωπίσουμε καλύτερα το πρόβλημα των ΜΕΔ. Τώρα το θέμα είναι η εφαρμογή αυτού του πλαισίου, το οποίο είναι σχετικά νέο. Οι τράπεζες θα πρέπει να επωμιστούν κάποιες απώλειες και οι δανειολήπτες θα πρέπει, επίσης, να είναι έτοιμοι να έρθουν σε συμφωνία με τις τράπεζες. Όσο πιο γρήγορα εξελίσσεται αυτή η διαδικασία, τόσο πιο γρή-

Δεν είναι τόσο σημαντικό αν αυτή θα είναι η τελική αξιολόγηση, σημειώνει ο Γερμανός αξιωματούχος. "Θα είμαστε σε στενή επαφή με την κυβέρνηση για πολύ καιρό ακόμη. Όλοι οι πιστωτές έχουν τους δικούς τους μηχανισμούς για να μείνουν σε επαφή με την κυβέρνηση", προσθέτει.

Ρέγκλινγκ μιλά στον «Π» για το τέλος του προγράμματος και την επόμενη ημέρα

γορα οι τράπεζες θα είναι σε θέση να δραματίσουν τον κανονικό τους ρόλο, παρέχοντας δηλαδή πιστώσεις στην οικονομία.

Σε αυτή τη διαδικασία που περιγράφετε, πόσο σημαντική είναι μια νέα νομοθεσία σχετικά με την πώληση και την τιποποίηση δανείων; Αυτή η νομοθεσία είναι η κυριότερη εκκρεμότητα του προγράμματος που απομένει να υλοποιηθεί;

Αυτοί οι δύο σημαντικοί νόμοι εξακολουθούν να εκκρεμούν. Μόλις τεθούν σε ισχύ θα συμβάλουν στη βελτίωση της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και οι τράπεζες θα μπορέσουν στη συνέχεια να επιστρέψουν πιο γρήγορα σε μια υγιή κατάσταση και να αρχίσουν την παροχή πιστώσεων.

Αλλά η κοινή γνώμη φοβάται αυτή η νομοθεσία και η συζήτηση στο κοινοβούλιο δεν

είναι εύκολη. Θα μπορούσε ένα νομοθετικό αδιέξοδο να αποτελέσει εμπόδιο στις αξιολογήσεις;

Δεν θα σχολιάσω την πολιτική κατάσταση, αλλά βλέπω ότι το κοινοβούλιο σε προηγούμενες περιπτώσεις ήταν πρόθυμο να δεχτεί δύσκολες νομοθεσίες, για καλούς λόγους. Επειδή αυτό ήταν αναγκαίο, για να βοηθηθεί η οικονομία να κινηθεί προς τα εμπρός. Είμαστε και πάλι σε μια τέτοια στιγμή. Δεν θέλουμε να τιμωρήσουμε κανέναν. Ο σκοπός αυτής της νομοθεσίας είναι η μείωση της επιβάρυνσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων για τις τράπεζες, προκειμένου να παρέχουν δάνεια και πάλι. Αυτό, στο τέλος, θα βοηθήσει τους πάντες. Αλλά σε αυτή τη διαδικασία και οι δύο πλευρές πρέπει να κάνουν συμβιβασμούς. Οι τράπεζες και οι ιδιοκτήτες των ακινήτων πρέπει να προσπαθήσουν να βρουν μια δίκαιη συμφωνία.